

FÖRST TAR VI MANHATTAN

Varför satsar så många svenska konstnärer i New York just nu?
Vi tittar närmare på den senaste vågen av utvandrare.

Text Klas Ekman

I China Town i New York växer det just nu fram något som skulle kunna kallas ett svenskt konstnärshus. Konstnären Matthias van Arkel har hyrt en stor loftvåning i en byggnad på Manhattan och på samma adress sitter även svenskarna Anders Krisár, Cajsja von Zeipel och Sophie Mörner. De sällar sig till en lång rad svenska konstnärer som lämnat Sverige för New York.

Ett tag övervägde Matthias att hyra något i Brooklyn, men resonerade att citykärnan var bättre lämpad för hans syfte. Matthias van Arkel, känd för sina färgsprakande tavlor och skulpturer i silikon och andra taktila material, är öppen med att han vill etablera sig på den amerikanska marknaden.

– Det händer mycket spännande runt om i världen, men jag tror ändå att New York fortfarande är centrum för konsten, inte minst ekonomiskt, säger han.

Det är i New York som de stora auktionerna äger rum som lyfter priserna för många konstnärer och där finns många av de bästa gallerierna och de bästa museerna. Det som lockar är otroligt kunnigt och intresserat konstfolk och traditionen att samla på udda verk. Det kan låta krasst affärsmässigt, men Matthias van Arkel har rätt. Och under 00-talet har ett anmärkningsvärt antal svenska konstnärer slagit igenom i stan och därmed även på konstmarknaden, vilket har trissat upp priserna markant. Karin Mamma Andersson, Jockum Nordström, Gunnel Wählstrand och Klara Kristalova är några exempel. Bortsett från deras odiskutabla begåvningar så är det ingen slump.

Ska man förstå den verkliga anledningen till att så många svenska namn blivit intressanta i den stora konstvärlden så kan man utrona ett par centrala faktorer. Ett par svenskar blev riktiga makthavare: Lars Nittve höll i Tate Modern i London och Moderna Museets chef Daniel Birnbaum ledde Venedigbiennalen 2009. De satte Sverige på konstkartan. Samma år blev Daniel Birnbaum utsedd till den fjärde mest infly-

telsrika personen inom internationell samtidskonst av den inflytelsrika tidningen Art Review. Han har bidragit till att lyfta fram konstnärer som Nathalie Djurberg och Klara Lidén.

Den andra faktorn är alltmer aktiva gallerister. Galleri Magnus Karlsson och Galleri Riis är ett par svenska exempel. Och Andréhn-Schiptjenko var tidigt involverade i de stora mässorna som Art Basel och viktiga The Armory Show i New York. Även de två förstnämnda gallerierna har varit väldigt närvarande på konstmässorna, som är det viktigaste forumet för att nå ut med nya konstnärer. Evenemang som Art Basel och Art Basel Miami Beach kan ge ett enormt genomslag. Besökare och samlare från hela världen kommer inflygande i privatjet. Summorna kan bli gigantiska. Samma sak gäller New York-mässor som, förutom Armory, även innefattar Frieze Art Fair och Independent New York.

Att ställa ut på galleri är en annan sak och i New York finns supergallerister som Larry Gagosian och Gavin Brown, samt mängder av inflytelsrika konkurrenter i galleritäta stadsdelen Chelsea. För att inte tala om de på Lower East Side och West Village.

I New York finns också de stora auktionshusen.

Vill man slå igenom internationellt är det svårt att hålla sig undan stan. Visst går det bra att bo kvar hemma i Sverige, men då måste man ha en hårt jobbande gallerist. Ett antal svenska stjärnor – som Nathalie Djurberg och Klara Lidén – håller till i Berlin. Men de är redan stora namn i konstvärlden. Klara Lidén har haft en egen utställning på New Museum i New York och har recenserats flera gånger i New York Times. Hennes första utställning på Reena Spaulings Fine Art väckte uppmärksamhet. Det är tio år sedan och redan då konstaterade tidningen att "Ms. Lidén is the real deal".

Därmed inte sagt att svenskar är trendiga och hetare än andra. Det som hänt är snarare att hela

Matthias van Arkel.

Svenska konstnärshuset. Anders Krisár och Matthias van Arkel har högsta respektive näst högsta våningen.

Verk av Matthias Van Arkel.

konstvärlden öppnat sina gränser. Afrikanska och asiatiska konstnärer kan fortfarande klumpas ihop på ett beklagligt sätt, men på det hela taget går det att se en utveckling där konstnärens ursprung inte längre betyder särskilt mycket. Samma sak som gällt på musik- och modescenerna.

Det finns inga fördelar med att vara från Sverige. Men det är så klart värt att chansa. För svenskar kan en aldrig så modest framgång i New York ändå betyda helt nya villkor. Där finns en annan kultur och en mycket större publik. Matthias van Arkel, som jobbar med Cecilia Hillström Gallery, tycker inte alltid att svenska konstkritiker och samlare har tillräckligt breda referenser när det kommer till hans verk. Och hans glansiga, bubbliga silikonmålningar möts ibland av en viss skepsis.

– Jag arbetar i nya material och i ett abstrakt språk. I USA är de positiva för att de aldrig har sett något liknande förr, men de känner igen viljan och uttrycket från en internationell tradition. I Sverige träffade jag en känd samlare i kön till snittarna på en vernissage. "Matthias, jag vet vem du är och vad du gör", sa han. "Men är det någon annan som jobbar på det här sättet med silikon?" Jag sa stolt nej. Då tittade han på mig och sa: "Är det en bra sak?"

Matthias vill nu bygga en större plattform så att han kan expandera och genomföra ännu mer "barocka projekt".

– Om jag blir ännu mer självgående ekonomiskt så har jag fantastiska idéer som jag vill göra, säger han. Men de är kostsamma.

Han kommer att använda loftet som bas för nätverkande. Dit kan han bjuda in folk och ordna visningar och fester. Det gäller bara att hålla energin uppe, för alla möjligheter finns.

I New York, New York gäller fortfarande den gamla Frank Sinatra-devisen: "If you can make it here, you can make it anywhere". ©

Verk ur Cajsja von Zeipels kommande utställning på Millesgården.

Skulptur av Anders Krisár.

**"NEW YORK ÄR FORTFARANDE CENTRUM
FÖR KONSTEN, INTE MINST EKONOMISKT."**